

last. It is characterized by a combination of many kinds of raw materials which are among the leading iron ore and manganese deposits which are of inter-State importance and take first places for the degree of industrial development. Important place in the component band structure belongs to the brown coal deposits, rare and nonferrous metals, graphite, kaolin, building materials, etc.

Kryvyi Rih, Nikopol-Tokmakovsk, Zvenygorod-Dnipropetrovsk macroregions and Pryazov district are allocated in the Prydniprovsk -Pryazov area. The following is the description of each of the selected structures. Remaining mining areas and also territorial associations that are not included in the zones, because of its several separate provisions, are characterized by the same scheme.

Keywords: mineral resources, economic and geographic regionalization, mining territory, deposits, mining sites, areas, macroregions, centers.

Рецензент: проф. Рудько Г.І.

Надійшла 14.05.2014р.

УДК: 911.3

Василь СТЕЦЬКИЙ

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ ОБЛАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Розглядаються суспільно-географічні теоретичні питання формування і розвитку обласних освітньої системи, застосовано загальні методологічні підходи їх досліджень та отримані окремі результати організаційно-функціонального стану. В статі також обґрунтовується положення визначення обласних освітніх систем як координаційно-регулятивної ланки формування навчально-виховного процесу в структурі національного освітнього комплексу. Зазначається, що ООС володіє освітнім потенціалом, має кілька аспектів його оцінки, зокрема визначення рівнів освіченості населення, формування структури і мережі закладів освіти відносно чисельності населення та ринку праці.

Ключові слова: освітні системи, обласні освітні системи, освітній потенціал населення, освітній потенціал освітніх закладів.

Довготривалий постійний процес нагромадження суспільно-географічних науково-теоретичних і прикладних знань з організації й розвитку освіти в світовому соціумі, став підставою започаткування дискусій щодо виділення в її структурі (суспільна географія) нової дисципліни – **географії освіти**, тобто науки, яка на нашу думку, досліджує широке коло питань пов'язаних із просторовими особливостями й відмінностями формування змісту освіти, засвоєння знань і навичок населення, становлення й розвитку форм та засобів здійснення безперервного навчально-виховного процесу.

Постановка проблеми. Обласні освітні системи (ООС) – первинна регіональна ланка організації й функціонування національного освітнього простору нашої країни. Комплексні суспільно-географічні дослідження ООС сприяють отриманню детальної інформації та здійснення аналізу просторових особливостей організації і практичного провадження освітнього процесу території визначеної області. Це стосується змістовного наповнення (в т.ч. мов навчання) освіти, формування освітнього потенціалу населення району, економічно і просторово обґрунтованої організації і функціонування мережі закладів загальної і професійної освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. В українській науці теоретичні засади соціально-економічні територіальні системи обґрунтовували і одночасно і проводили прикладні дослідження М. і О. Паламарчуки [7], М. Пістун [8], А.Голіков, А.Степаненко, Я.Олійник [2], О.Топчієв [11], О. Шаблій [13], В.Юрківський [15]. Впродовж останнього десятиліття якісно нові теоретичні розробки суспільних територіальних систем продовжили М. Мальська, Л.Немец, К.Немец [6], Л. Шевчук [14] та інші вчені. Територіальні освітні системи є складовою територіальних суспільних систем. Вони стали об'єктом дослідження О.Хомри і Л.Москаленка [12], Т.Мельниченко [5], П.Вірченка [1], І.Каленюк [4], В.Стецького [9] та ряду інших вчених.

Мета дослідження. Обґрунтувати доцільність виділення обласних освітніх систем як базової і ключової регіональної ланки освітнього простору країни, визначити й проаналізувати її структурні і функціонально-економічні особливості та відмінності організації.

Результати дослідження. У попередніх працях ми торкалися суспільно-географічних аспектів формування, розвитку і функціонування локальних, адміністративно-районних і багато адміністративно-районних освітній систем (ЛОС, АРОС, БАРОС). Між ними існують

тісні організаційно-функціональні й територіальні зв'язки на основі яких здійснюються практична реалізація завдань освіти, зокрема, підготовка навчальних програм та формування змісту освіти, формування освітнього потенціалу населення, створення мережі різних типів навчальних закладів, установ організації й управління, господарської інфраструктури.

ООС формуються й функціонують в територіальних межах АО. Рівню ООС в Україні, на нашу думку, відповідає ОС АР Крим.

Структурними елементами ООС є уже згадані підсистеми ЛОС, АРОС і БАРОС. Кожна із них є системно-освітнім утворенням відповідного організаційно-функціонального і територіального рівня і у зазначеній послідовності, на основі функціонально-освітніх і територіальних зв'язків, входять до наступної і більш складної освітньої системи (ОС).

Основу формування ООС складають обласні системи розселення (ОСР). Міста-обласні центри, столичний центр АР Крим виступають їх формуючими ядрами. Якісні і кількісні характеристики ОСР визначають сукупність і просторову впорядкованість типів поселень, розподіл та виконання функцій в межах обласних територіально-адміністративних утворень. Також ОСР вирізняються показниками демографічного, праце ресурсного, освітньо-культурного та ін. потенціалів, в історичному і сучасному вимірах, різним рівнем політичної, соціально-економічної та культурно-освітньої активності населення.

ООС є складним *функціонально-компонентним і територіальним утворенням*, тісно інтегрованим в соціально-культурний і економічний простір обласних суспільних територіальних систем (ОСТС), різнофункціональні суспільні системи вищих регіональних та національного територіальних рівнів.

Розглядаючи функціонально-компонентну структуру організації ООС ми вважаємо за доцільне виділити три базових структурних блоки:

а) підсистема суспільних інститутів формування змісту освіти;

б) підсистема регулювання формування та практичного використання освітнього потенціалу населення;

в) підсистема державного регулювання форм та засобів організації навчально-виховного процесу населення;

У формуванні змісту освіти, на нашу думку, бере участь два суспільні інститути:

а) населення території, зокрема його на-

родна педагогіка сформована на традиціях національної культури та соціального досвіду;

б) соціально організовані групи населення (наукові установи, громадські організації), окремі особистості, які здійснюють "конструювання" змісту освіти залежно від науково-освітніх, а також національно-культурних і соціально-економічних вимог суспільства.

Сучасний зміст освіти ООС формується на основі взаємопов'язаності світових, національних (загальнодержавних) і регіональних компонент наукових й загальнокультурних суспільних цінностей. *Національна компонента* ґрунтується на кращих історико-культурних й освітніх досягненнях нації та світових традицій, їхньому науковому осмисленні та змістовній інтерпретації до рівня конструювання національних освітніх програм, написання навчальних підручників і посібників. Базовим координуючим ядром формування змісту освіти національного рівня в Україні є науково-педагогічна діяльність вчених Академії Педагогічних наук і її підрозділів – науково-дослідних інститутів, професорсько-викладацького складу провідних ВНЗ країни, вчителів-методистів.

Регіональна складова змісту освіти ґрунтується на основі нагромадження й узагальнення досвіду, навичок і умінь різних напрямків діяльності населення конкретної території, поступовому перетворенні у систему знань. За суттю це складне, довготривале суспільно-культурне явище. На початкових фазах воно формувалося у родині і громадах, пізніше у школах народними вчителями, культурно-просвітніми діячами, громадськими спілками. В сучасних умовах регіональна складова змісту освіти ООС має комплексний характер формування і реалізується завдяки тісній співпраці науковців, громадськості і педагогів-методистів території області. Основу змісту складають конкретні матеріали сучасного стану різнобічного розвитку території регіону, особливості стану природного середовища, надбання культури, характерні, особливі й відмінні риси організації господарської діяльності обласного територіального утворення, події та відомі постаті історичного минулого і сучасності, їхні педагогічні доробки.

Залучення до навчально-виховного процесу регіональної складової змісту сприяє більш повному розкриттю сутті ряду навчальних предметів, взаємодоповнення і збагачення виховної тематики національних освітніх програм закладів загальноосвітнього і професійного навчання. Як приклад регіональної складо-

вої формування змісту освіти й використання навчально-виховному процесі є зразки педагогічної діяльності А.Макаренка, І.Блажкевич, В.Сухомлинського, інших педагогічних діячів, сучасних вчителів-методистів.

Освітній потенціал ООС тісно взаємопов'язаний і корелюються з якісно-освітнім потенціалом населення АО. Із зазначеного, відповідно, випливає, що чим вищий освітній рівень населення, тим вищим є соціально-культурний і економічний потенціал АО. Також, на нашу думку, загальноосвітній потенціал населення має безпосередній вплив на рівень продуктивності праці трудових ресурсів, є одним із ключових чинників формування і розвитку галузей виробництва, соціальної сфери території. Крім цього спостерігається взаємозв'язок галузевої структури господарства і структури фахового навчання закладів професійної освіти АО.

На нашу думку, суспільно-географічні дослідження освітнього потенціалу населення країни, окремих територій-областей доцільно здійснювати на основі розрахунку індексів відносних величин за допомогою яких вивчається динаміка явища дослідження шляхом їхнього агрегування із більш складними процесами.

Для розрахунків індексів освітнього потенціалу населення України в розрізі АО ми використали наступні показники: кількість охоплення дошкільними навчально-виховними закладами дітей віком 3-5 років; охоплення загальною середньою освітою дітей шкільного віку; частка осіб із освітою не нижче "базова вища" серед населення 25 і старші; Середня тривалість навчання осіб 25 і старші; середній бал результатів ЗНО.

Згідно наших розрахунків освітнього потенціалу населення України *найвищих показників* освіти населення досягли області Дніпропетровська, Донецька, Сумська і Харківська розрахункових індекс яких відповідно становить 0,8356; 0,83420; 0,8330; 0,8300.

До переліку регіонів із відносно *високими* рівнем освітнього потенціалу населення належать Черкаська, Одеська, Київська, Миколаївська і Луганська області індекс яких відповідно становить 0,8291; 0,82020; 0,8185; 0,8117; 0,8112.

Середні показники рівня освітнього потенціалу населення мають області Запорізька, Вінницька, Полтавська, Кіровоградська і Хмельницька індекс потенціалу яких відображається показниками 0,8080; 0,8076; 0,8045; 0,8027; 0,8018.

Рівень *нижче середнього* освітнього потен-

ціалу населення характерний для Херсонської, АР Крим, Львівської, Чернігівської і Тернопільської областей. Їхній індекс відповідно складає 0,7931; 0,7927; 0,7891; 0,7873; 0,7740.

Низький рівень освітнього потенціалу населення у областях Рівненська, Чернівецька, Житомирська, Волинська, Івано-Франківська і Закарпатська. Їхній індекс нараховує відповідно 0,7630; 0,7588; 0,7586; 0,7547; 0,7412; 0,6876 пунктів.

Створені на основі отриманих розрахунків індекса освітнього потенціалу населення України картографічні матеріали (Рис.1), свідчать, що найвищі й високі показники розвитку явища дослідження мають східні і центральні регіони країни, середні і низькі – області частини півдня і півночі, а також західні регіони країни. Основними причинами таких територіальних відмінностей є кількісні показники чисельності й щільності населення, рівень урбанізації і особливо зайнятості у галузях високотехнологічних виробництв та запровадження новітніх технологій.

Територіальна незбалансованість освітнього потенціалу населення країни має негативні риси і при тенденції до посилення у майбутньому може стати підставою для ускладнень збереження єдиних національних освітніх стандартів населення і відповідно рівня його життя.

Важливим напрямком суспільно-географічних досліджень ООС є вивчення функціонально-компонентної структури і територіальної організації установ і закладів практичної реалізації навчально-виховного процесу населення.

Також потрібно наголосити, що найвищого рівня функціонування і надання освітніх послуг досягають ООС з повним спектром закладів загальної освіти, закладів професійного навчання і особливо ВНЗ. Завдяки цьому ООС досягають найвищого економічного ефекту пов'язаного із досягнення оптимального рівні організації навчального процесу і зменшення фінансових витрат, формування оптимальних територіальних організаційно-функціональних моделей та вирішення проблем пішохідної й особливо транспортної доступності, залучення до навчального процесу педагогічних і науково-педагогічних працівників найвищої кваліфікації. Крім того, кожна ООС формує особливе соціально-культурне середовище, яке функціонально і територіально активно інтегрується в соціум.

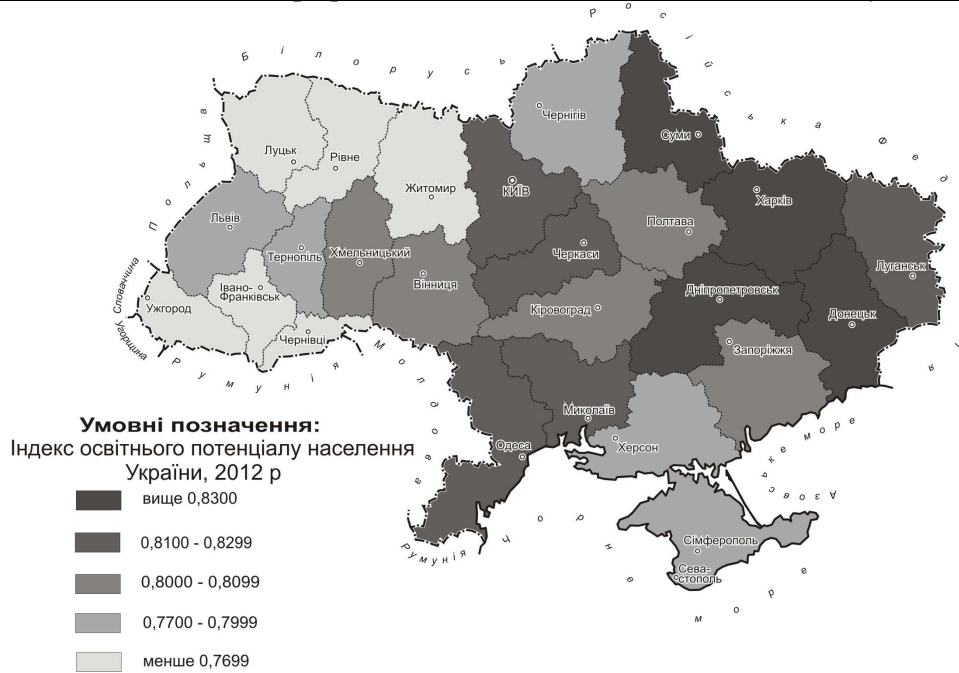

Рис 1. Індекс освітнього потенціалу населення України, 2012 р.

Згідно національних стандартів й норм, ООС контролюють і забезпечують повний базовий спектр організації послуг загальноосвітнього навчально-виховного процесу включно із програмами компенсуючого і реабілітаційного розвитку дітей дошкільного і шкільного віку. На рівні обласних департаментів освіти координуються програми позашкільного навчально-виховного процесу Центрів дитячої та юнацької творчості, Дитячо-юнацьких спортивних шкіл, Малої академії наук та інших закладів, залучення обдарованої шкільної молоді області до пошуково-наукової роботи з науковцями ВНЗ.

На рівні обласних рад і державних адміністрацій АО корегуються питання будівництва, матеріально-технічного забезпечення і ефективності експлуатації господарської інфраструктури, транспортного доведення школярів до навчальних закладів ЛОС. Державні обласні адміністрації здійснюють корекцію державних асигнувань поточного фінансування (нарахування і виплата заробітної плати, господарські витрати) та контроль використання державних і приватних коштів.

Закономірно, що економічний рівень розвитку території АО є основною умовою стійкого розвитку й функціонування ООС. По-перше він є джерелом формування дохідної частини бюджетів і регулятором виділення коштів для фінансування основних витратних статей закладів освіти. По-друге, галузева структура господарства АО визначає потреби і впливає на формування професійної структури підготовки

трудових ресурсів у закладах професійного навчання ООС.

Територіальна організація ООС є базовою основою їхнього формування, розвитку й функціонування. У наших дослідженнях ми розглядаємо територію не як випадковий а безпосередній фактор впливу на розвитку освітніх процесів. Впливовими умовами, що впливають на організацію і функціонування ООС є особливості положення, кількісні показники площі й конфігурації, розселення і щільності населення, історичні особливості та сучасний стан формування суспільно-політичних, соціально-економічних відносин і процесів.

Основним напрямком суспільно-географічних досліджень територіальної організації і функціонування ООС є оцінка стану і обґрунтування напрямків покращення розміщення основних типів навчальних закладів освіти. Також завдяки широкому спектру типів поселень в Україні і концентрації в них різної функціональної структури навчальних закладів освіти, важливим напрямком вивчень є формування інтегральних системно-функціональних утворень (різні рівні освітніх комплексів) й територіально-функціональних освітніх систем (ЛОК, АРОС, БАРОС).

Кожна із ООС України володіє особливими рисами територіального організації, а також кількісним і якісними показниками розвитку основних напрямків освітніх процесів, а тому потребує окремих глибоких суспільно-географічних досліджень.

В наших суспільно-географічних дослід-

женнях ми презентуємо результати тільки їх найбільш загальних напрямків. Зокрема, це стосується оцінки, на основі визначення індексів розвитку, загальноосвітніх дошкільних,

шкільних і позашкільних навчально-виховних закладів у взаємозв'язку із рівнем надання послуг.

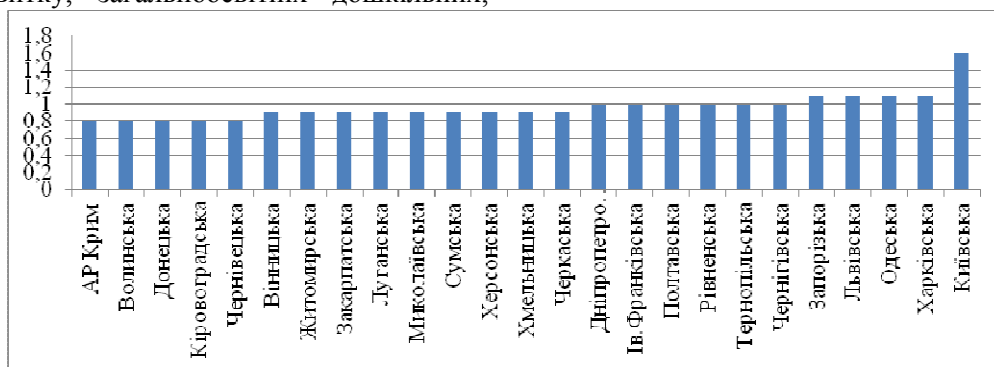

Рис. 2. Індекс потенціалу закладів загальної освіти і послуг ООС України, 2012 р.

Показані на графіку (Рис.2.) результати розрахунків та ранжування ООС України за індексом локалізації (ІЛ) потенціалу закладів загальної освіти і послуг умовно можна виділити у дві групи. Першу групу складають ООС з ІЛ (зонз) < 1,0. Вони характеризуються низьким рівнем, формування мережі, організації функціонування і наданням послуг у відношенні до середньо національного показника потенціалу зазначеного явища дослідження. Другу групу представляють ООС де ІЛ(зонз) \geq 1,0. Показники їхньої мережі, а також організації функціонування і наданням послуг потенціалу загальноосвітніх закладів та надання пос-

луг відповідають середнім і вищим від середнього загальнонаціонального рівня.

Організація й діяльність загальноосвітніх закладів, надання послуг й системи закладів професійного навчання та надання послуг ООС України має ряд відмінних рис. Головна із них – суттєва міжобласна різниця амплітуд показників розвитку зазначених явищ. Так ІЛ(зонз) складає 0,8 пункти, а ІЛ(зпн) – 1,8 пункти Це, на нашу думку, свідчить про більш збалансований розвиток у структурі ООС організації загальноосвітніх закладів та послуг у порівнянні із закладами професійного навчання.

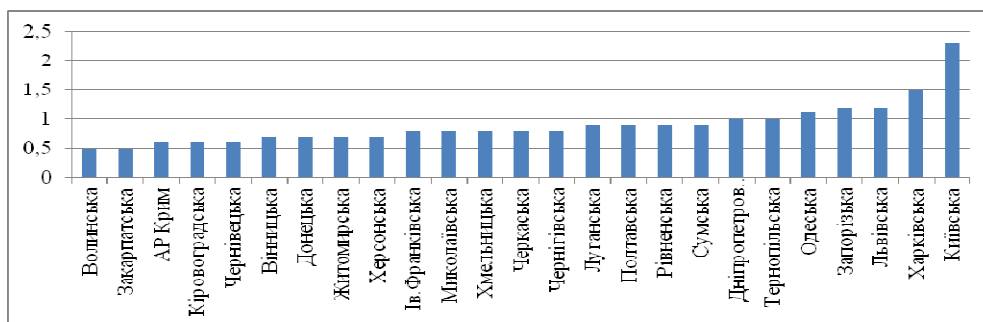

Рис. 3. Індекс потенціалу закладів професійного навчання і послуг ООС України, 2012 р.

Аналізуючи отримані результати (Рис. 3.) ІЛ(зпн) ООС, їх ранжування за рівнем розвитку, функціонування та надання послуг можна зробити наступні висновки:

а) тісна залежність структури господарської системи і рівня соціально-економічного розвитку АО із професійними напрямками й кількістю підготовки трудових ресурсів ООС;

б) значна різниця потенціалів закладів професійного навчання і надання послуг ООС (у 2,3, і навіть 4 рази) з відповідно низьким і високим рівнями розвитку;

в) основний освітній потенціал закладів

професійного навчання ООС більшості АО формують ОС міст-обласних центрів.

Висновки. Результати досліджень свідчать про значну диференціацію показників освітнього потенціалу навчальних закладів ООС України. Застосовуючи метод групування можемо зазначити, що перші два рівні (Рис.2.) формують 14 ООС потенціал навчальних закладів і рівень надання послуг яких є низьким і не перевищують середнього національного показника (І(зо) < 1,0). Характерною особливістю є те, що них входять області як із високим так і низьким демографічним та виробничим

потенціалом (відповідно Донецька, Луганська та АР Крим, Волинська, Чернівецька та ін.). Третій і четвертий рівні складають ООС потенціал навчальних закладів і надання послуг яких є вищим та високим відносно середнього національного показника ($I(zo) > 1,0$). Провідні

місця в цих групах належить регіонам, де міста-обласні центри є найбільшими економічними, історично-культурними і освітніми центрами країни. Це Дніпропетровська, Запорізька, Львівська, Одеська, Харківська ООС.

Рис. 4. Індекс потенціалу закладів освіти ООС України, 2012 р.

Найвищі рівень потенціалу навчальних закладів і надання послуг має столичний регіон. Індекс зазначених досліджень Київської

ООС становить більше 1,2, а потенціал підготовки професійних фахівців у закладах освіти м. Київ – 2,3.

Література:

1. Вірченко П.А. Просторова взаємодія суспільно-географічних об'єктів через визначення зони їхнього впливу на прикладі системи освіти Харківської області / П.А.Вірченко // Регіони 2009: стратегія оптимального розвитку. – Харків: ХНУ імені В.Н. Карамзіна, 2009. – С.236-38.
2. Голиков А.П. Вступ до економічної і соціальної географії / А.П.Голиков, Б.Я.Олійник, А.В.Степаненко. – К.: Либідь, 1996. – 320 с.
3. Державна служба статистики. Статистичний щорічник України за 2012 рік. – Київ: ТОВ "Август-Трейд", 2013. – С.24.
4. Каленюк І.С. Економіка освіти. Навчальний посібник / І.С.Каленюк. – Київ: Знання України, 2005. – 316 с.
5. Мельниченко Т.Ю. Суспільно-географічні основи вивчення територіальної організації освіти / Т.Ю.Мельниченко. – Київ: Ніка-Центр, 2001. – С.90.
6. Немец К.А. Дослідження просторової взаємодії суспільно-географічних об'єктів / К.А.Немец, Л.М.Немец, О.К.Немец // Часопис соціально-економічної географії Харківського національного університету ім. В.Карамзіна. – 2009. – № 6 (1). – С.20-31.
7. Паламарчук М.М. Економічна і соціальна географія з основами теорії / М.М.Паламарчук, О.М.Паламарчук. – К.:Знання, 1998, 416 с.
8. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії: Навч. посібник / М.Д.Пістун. – К.:Вища школа, 1996. – 231с.
9. Стецький В.В. Територіальні освітні системи України / В.В.Стецький // Географія в інформаційному суспільстві. Том IV. – Київ: Обрії, 2008. – С.270-272.
10. Стецький В.В. Локальні освітні системи / В.В.Стецький // Регіон – 2010: стратегія оптимального розвитку. – Харків: ХНУ імені В.Н. Карамзіна, 2010. – С.269-272.
11. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії / О.Г.Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.
12. Хомра О.У. Освіта населення України у демостатичному вимірі / О.У.Хомра, Л.М.Москаленко // Стратегічна панорама. - 2006. - № 1.
13. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії / О.І.Шаблій. – Львів:Вид центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – 444 с.
14. Шевчук Л.Т. Соціальна географія / Л.Т.Шевчук. – К: Знання, 2007. – 340 с.
15. Юрковський В.М. Географія сфери обслуговування / В.М.Юрковський. – Київ: УМКВО, 1989. – 82с.

References:

1. Virchenko P.A. Prostorova vzayemodiya suspil'no-geografichny'x ob'yektiv cherez vy'znachennya zony' yixn'ogo vply'vu na pry'kladi sy'stemy' osvity' Xarkivs'koyi oblasti / P.A.Virchenko // Regiony' 2009: strategiya opty'mal'nogo rozvy'tku. – Xarkiv: XNU imeni V.N. Karamzina, 2009. – S.236-38.
2. Goly'kov A.P. Vstup do ekonomichnoyi i social'noyi geografii / A.P.Goly'kov, B.Ya.Olijny'k, A.V.Stepanenko. – K.: Ly'bid', 1996. – 320 s.
3. Derzhavna sluzhba staty'sty'ky'. Staty'sty'chny'j shhorichny'k Ukrayiny' za 2012 rik. – Ky'yiv: TOV "Avgust-Trejd", 2013. – S.24.
4. Kalenyuk I.S. Ekonomika osvity'. Navchal'ny'j posibny'k / I.S.Kaly'nyuk. – Ky'yiv: Znannya Ukrayiny', 2005. – 316 s.
5. Mel'ny'chenko T.Yu. Suspil'no-geografichni osnovy' vy'vchennya tery'torial'noyi organizaciyi osvity' / T.Yu.Mel'ny'chenko. – Ky'yiv: Nika-Centr, 2001. – S.90.
6. Nyemecz K.A. Doslidzhennya prostоровoyi vzayemodiyi suspil'no-geografichny'x ob'yektiv / K.A.Nyemecz, L.M.Nyemecz, O.K.Nyemecz' // Chasopy's social'no-ekonomichnoyi geografii Xarkivs'kogo nacional'nogo univ'ersy'teti im. V.Karamzina. – 2009. - # 6 (1). – S.20-31.

7. Palamarchuk M.M. Ekonomichna i social'na geografiya z osnovamy` teorii / M.M.Palamarchuk, O.M.Palamarchuk. – K.:Znannya, 1998, 416 s.
8. Pistun M.D. Osnovy` teorii suspil'noyi geografiyi: Navch. posibny`k / M.D.Pistun. – K.:Vy`shha shkola, 1996. – 231s.
9. Stecz'kyj V.V. Tery`torial'ni osvritni sy`stemy` Ukrainy` / V.V.Stecz'kyj // Geografiya v informacijnomu suspil'stvi. Tom IV. – Ky`v: Obrij, 2008. – S.270-272.
10. Stecz'kyj V.V. Lokal'ni osvritni sy`stemy` / V.V.Stecz'kyj // Region – 2010: strategiya opty`mal`nogo rozvy`tku. – Xarkiv: XNU imeni V.N. Karamzina, 2010. – S.269-272.
11. Topchiyev O.G. Osnovy` suspil'noyi geografiyi / O.G.Topchiyev. – Odesa: Astropry`nt, 2001. – 560 s.
12. Xomra O.U. Osvita naselennya Ukrainy` u demostaty`chnomu vy`miri / O.U.Xomra, L.M.Moskalenko // Strategichna panorama. - 2006. - # 1.
13. Shabl'ij O.I. Osnovy` zagal'noyi suspil'noyi geografiyi / O.I.Shabl'ij. – L`viv:Vy`d centr LNU im. I.Franka, 2003. – 444 s.
14. Shevchuk L.T. Social'na geografiya / L.T.Shevchuk. – K: Znannya, 2007. – 340 s.
15. Yurkovskiy V.M. Geografiya sferyi obsluzhivaniya / V.M.Yurkovskiy. – Kiev: UMKVO, 1989. – 82s.

Резюме:

Васи́лий Сте́цкий. ОБЩЕСТВЕННО-ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ ИССЛЕДОВАНИЙ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ОБЛАСТНЫХ СИСТЕМ ОБРАЗОВАНИЯ.

В статье рассматриваются отдельные аспекты общественно-географических исследований областных систем образования (ОСО) Украины. Отмечается, что ОСО является сложным компонентно-функциональными и территориальным образованием, тесно интегрированными в социально-культурное и экономическое пространство областных общественных территориальных систем (ООТС), разнофункциональных общественные системы региональных и национального территориальных уровней. Компонентно-функциональную структуру ОСО составляет три блока: а) подсистема общественных институтов формирования содержания образования; б) подсистема регулирования формирования и практического применения образовательного потенциала населения; в) подсистема государственного регулирования форм и средств организации учебно-воспитательного процесса и населения.

Структурно-территориальными звеньями ОСО являются подсистемы локальных СО, административно-районных СО и много административно-районных СО, каждая из которых является системно-образовательным образованием соответствующего организационно-функционального территориального уровня и, в указанной последовательности, на основании функционально-образовательных и территориальных связей, которые входят в следующей и более сложной СО. Формирующим ядром ОСО является СО города- областного центра.

Определены и представлены у картографических и графических материалах территориальные различия уровней развития потенциала образования населения и учебных заведений ОСО Украины. Также отмечается, что образовательный потенциал ОСО тесно взаимосвязан и сопоставляются с качественно-образовательным потенциалом населения АО, активно влияет на уровень социально-культурного и экономического потенциала АО, производительности труда трудовых ресурсов, формирования и развития отраслей материального производства и социальной сферы территории. Кроме этого наблюдается взаимосвязь отраслевой структуры хозяйства и структуры профессионального обучения учащихся учреждений профессионального образования АО.

Ключевые слова: Системы образования, Областные системы образования, потенциал образования населения, потенциал учреждений образования.

Summary:

Vasyl Stetskyi. SOCIO-GEOGRAPHICAL APPROACHES STUDIES THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF REGIONAL EDUCATION SYSTEMS.

This article discusses some aspects of socio-geographical studies of regional education systems (RES) of Ukraine. It is noted that RES is a complex component-functional and territorial entity, closely integrated into the socio-cultural and economic space of regional public territorial systems (RPTS) different functional public system of regional national and regional levels. Component-functional structure of the RES is three blocks: a) subsystem public institutions shaping the content of education, b) the subsystem control the formation and practical application of the educational potential of the population, and c) subsystem state regulation forms and organization of the educational process and the public.

Structural-territorial units of the RES subsystem are local ES, ES administrative district and many administrative areas with, each of which is a system-educational formation of the corresponding organizational and functional and territorial level, in that order, on the basis of functional educational and territorial cohesion, are included in the next and more challenging SB. Forming the core of the RES is ES regional center of the city.

Identified and presented in graphic and cartographic materials territorial differences levels of capacity development and public education institutions of Ukraine RES. Also notes that the educational potential of the AR are closely correlated and compared with qualitative educational potential population AR actively influences the level of socio-cultural and economic potential of the stock, and productivity of labor resources, the formation and development of material production and social territory. In addition there is the relationship sectoral structure of the economy and the structure of vocational training of students of vocational education institutions AR.

Key words: educational system, regional educational system, the educational potential of the population, the educational potential of educational institutions.